

NATURA 2000 hatásbecslési dokumentáció
a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 14. számú melléklete szerint

1. Azonosító adatok

1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége

A terv készítője: Viridium Kft.

Székhely: 4400 Nyíregyháza, Nádor u. 33.

Tel: 06-30-3266796

E-mail: biro.janos@viridium.hu

A beruházó:

Ősforrás Vallási Egyesület

Székhely: 2800 Tatbánya, Verebélyi László u. 44. 4/2.

E-mail: kisssandorcsaba64@gmail.com

1.2. Az adatlap kitöltésében részt vevő személyek, szervezetek neve, címe, elérhetősége, szakmai referenciáinak leírása

VIRIDIUM Kft.

Székhely: 4400 Nyíregyháza, Nádor u. 33. I/8.

Telefon: +36 30 326 6796

E-mail: biro.janos@viridium.hu

Web: www.viridium.hu

Bíró János, szakértői engedély száma: SZ-035/2012.

2. Az érintett Natura 2000 terület

2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, amelyre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van

SZATMÁR-BEREG HUHN10001

A madártani jelentőséggel bíró terület nagysága: 52759,4 hektár

Tengerszint feletti magasság: 97-212 méter

A terület átlagos tengerszint feletti magassága: 112 méter

Általános leírás:

A területet a Tisza, a Kis-Tisza, illetve a megyehatár határolja. Egykori ártéri terület, amelyre a holtágak, puhafás ligeterdők, nedves mocsárrétek, kaszálórétek, tőzegmohás lápok emlékeztetnek. Szántóterületek, gyümölcsösök, apró falvak találhatók még a területen.

A terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül:

Különleges Madárvédelmi Terület - Special Protection Area (SPA)

Fontos madárelőhely (Important Bird Area - IBA):

Szalmár-Bereg IBA; 52754 ha

Egyéb védetség:

Különleges természetmegőrzési terület (Natura 2000)

Országos jelentőségű védett terület

Helyi jelentőségű védett terület

Madártani jellemzés:

A mozaikos területen igen változatos madárvilág él. Legjelentősebb értéke a 100-180 páros harisállomány.

Földhasználat:

mezőgazdaság (szántóművelés, gyepgazdálkodás), természetvédelem, vízgazdálkodás, beépített terület, turizmus, vadászat és vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás.

Veszélyeztető tényezők:

Mezőgazdasági művelés felhagyása, művelés intenzívvé válása, vízrendezés, erdősítés, növényzet égetése, nem őshonos fajok betelepítése, turizmus, beépítés, vizes területek feltörése. Amennyiben a területen vezet át a tervezett M3 autópálya, a nyomvonalvezetéstől függően veszélyeztetheti a haris élőhelyeit.

Egyéb, a Madárvédelmi Irányelv I. mellékletében szereplő madárfajok jelentősebb állománya:

A megadott kritériumok a Madárvédelmi Irányelv I. mellékletében szereplő – területek kijelölésekor kötelezően figyelembe vett – fajok állományméretét az országos állományhoz viszonyítva (p) jelezik. Az egyes kódok ennek értelmében: A – $100 > p > 15\%$, B – $15 > p > 2\%$, C – $2 > p > 0\%$, D – nem jelentős.

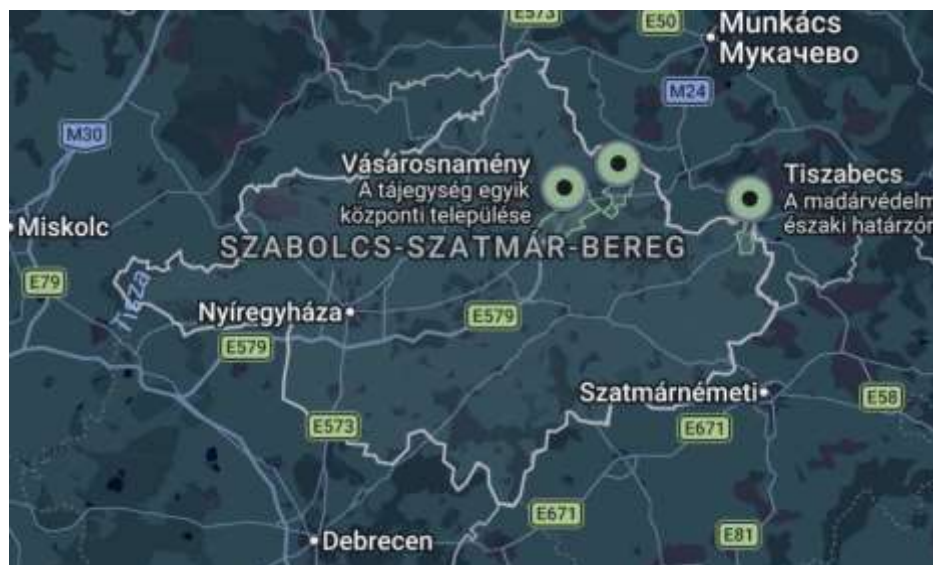
A terület EU Bizottság által jóváhagyott hivatalos adatai:

A kijelölés alapjául szolgáló fajok és állományuk:

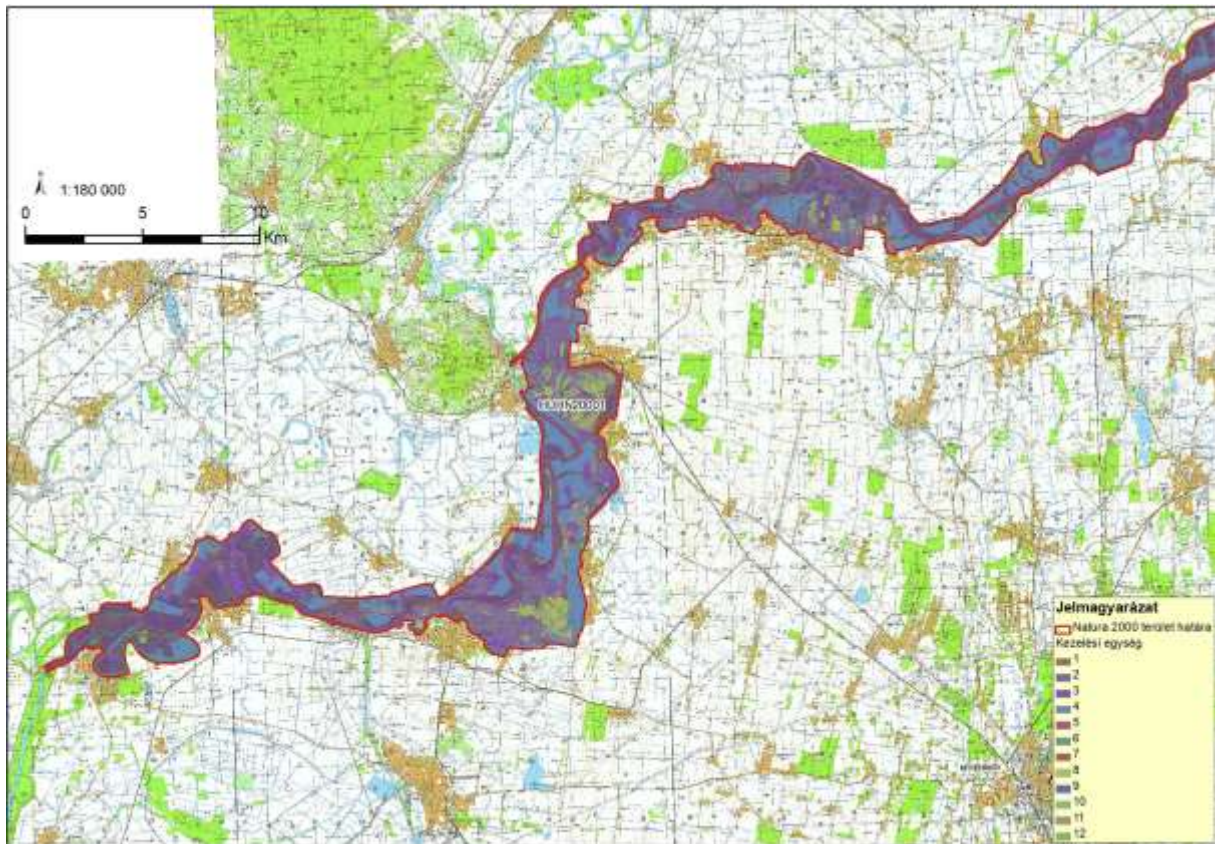
Faj	Fészkelő állomány	Telelő állomány	Átvonuló állomány	Kritérium
Bölgébika	10-15 pár			D
Törpegém	10-15 pár			D
Bakcsó	50 pár			D
Fekete gólya	5-6 pár			B
Fehér gólya	50 pár			C
Cigányréce	50 pár			D
Darázsölyv	5-10 pár			D
Barna rétihéja	20-30 pár			C
Hamvas rétihéja	5-10 pár			B

Faj	Fészkelő állomány	Telelő állomány	Átvonuló állomány	Kritérium
Haris	100-180 pár			A
Uhu	1-2 pár			B
Réti fülesbagoly	0-10 pár			D
Szalakóta	1-2 pár			D
Hamvas küllő	10-15 pár			C
Kis őrgébics	előfordul			D
Balkáni fakopáncs	100-500 pár			C
Közép fakopáncs	5-20 pár			C
Fekete harkály	40 pár			C
Erdei pacsirta	15-20 pár			C
Jégmadár	200-300 pár			C
Tövisszúró gébics	500-1000 pár			C
Karvalyposzáta	200-300 pár			C

Térképi megjelenítése:

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése (2014-es állapot).

2.2. Azoknak a közösségi jelentőségű fajoknak, illetve élőhelytípusoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000 területen hatással lehet a terv vagy beruházás

A KE-7 kezelési egységbe tartoznak a Felső-Tisza (HUHN20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen található 5 ha-tól nagyobb vízfelületű tartós vízborítású holtmedrek. A kezelési egységbe tartozó holtmedrek nevét és jellemzőit az alábbi táblázat tartalmazza.

Sorszám	Holtmeder neve	Település	Kialakulás módja	Elhelyezkedés	
				part	védműhöz képest
1	Tiszadai Holt-Tisza	Tiszadada	szabályozás	bal	hullámtér
2	Taktabáji Holt-Tisza (Báji sarok)	Prügy, Tiszadada	Taktabáj, szabályozás	jobb	hullámtér
3	Csobaji Holt-Tisza (Csobaji kifli)	Csobaj	természetes	jobb	hullámtér
4	Tiszalök-Csobaji Holt-Tisza	Tiszalök, Csobaj	szabályozás	jobb	hullámtér
5	Tiszalöki Holt-Tisza	Tiszalök, Tiszatardos	szabályozás	bal	hullámtér
6	Kis-Morotva (Tiszanagyfalu)	Tiszanagyfalu	természetes	bal	hullámtér
7	Nagy-Morotva (Tiszanagyfalu-Rakamaz)	Tiszanagyfalu, Rakamaz	természetes	bal	hullámtér
8	Aranyosárok	Rakamaz	szabályozás	bal	hullámtér
9	Kántor-tó	Tímár	szabályozás	bal	hullámtér
10	Szabolcsi Kis-Tisza	Szabolcs	szabályozás	bal	hullámtér
11	Kenézlői (Kaposztászugi) Holt-Tisza	Kenézlő	szabályozás	jobb	hullámtér
12	Kacsa-tó	Gávavencsellő	szabályozás	bal	hullámtér
13	Tiszakarádi Holt-Tisza	Tiszakarád	szabályozás	jobb	hullámtér
14	Tiszacsermelyi Holt-Tisza	Tiszakarád, Tiszacsermely	szabályozás	jobb	hullámtér
15	Várszögi Morotva	Szabolcsveresmart	természetes	bal	hullámtér
16	Bodonyszögi Holt-Tisza	Komoró, Tuzsér	szabályozás	bal	hullámtér
17	Kerek Holt-Tisza	Tiszabездéd	természetes	bal	hullámtér
18	Lónyai Morotva	Lónya, Tisza-mogyorós, Mándok	szabályozás	jobb	hullámtér
19	Újkenézi Morotva	Újkenéz	természetes	bal	nyárigáttal védett ártér
20	Bagi (Keskeny) Holt-Tisza	Vásárosnamény, Kisvarsány	természetes	jobb	hullámtér

Természetvédelmi célkitűzések (SDF 6.2 Management)

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, lehetőség szerinti fejlesztése, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok és végrehajtandó intézkedések:

- A természetközeli/féltermészetes elegyes tölgyerdők fenntartása, különös tekintettel a gyertyános-tölgyes, keményfaliget jellegű állományokra, valamint égeres erdőkre.
- Őshonos fafajú állományokban a kiterjedt tarvágásos véghasználatok mellőzése, folyamatos erdőborítás fenntartása, természetközeli vegyes korösszetételű állományok kialakítása. A

felújításokban a teljes talajelőkészítés és tuskózás (az akácos állományokat kivéve) elhagyása. A talaj és az aljnövényzet bolygatását a lehető legkisebbre javasolt csökkenteni.

- Javasolt természetközeli felújítási és ápolási módok kísérletes kidolgozása. Arra alkalmas részeken „őserdő” jellegű, gazdálkodásmentes állományok kialakítása és fenntartása. Természetes cserjeszint kímélete.
- Lábon száradó vagy odvasodó faegyedek és a holt fa megfelelő mennyiségű meghagyása.
- A tájidegen erdőállományok fokozatos őshonos állományra cserélése.
- Természetes, inváziós fajok által nem eluralt cserjés-magaskórós erdőszegélyek kímélete és fejlesztése.
- Az inváziós fajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, aranyvessző fajok, japánkeserűfűvek, akác stb.) visszaszorítása, szükség esetén rendszeres beavatkozásokkal. A természetközeli/féltermészetes erdőállományokból és fasorokból a tájidegen fafajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, akác stb.) egyedeinek eltávolítása, ennek során a sarj- vagy újulatképzés megakadályozása
- A természetközeli erdei aljnövényzet megóvása, a természetes felújulás segítése érdekében (taposás, túrás, rágási kár megelőzése miatt) a területen a nagyvad egyedszámának megfelelő szinten tartása, szükség esetén mesterséges apasztása (vadgazdálkodás).
- A jelölő erdei élőhelyek inváziós veszélyeztetésének csökkentése. Ennek érdekében a jelölő élőhelyekkel érintkező, az adott helyen tényleges inváziós fenyegetést jelentő tájidegen fásszárú állományok (pl. akác, amerikai kőris stb.) telepítésének visszaszorítása a szántókon is, illetve a jelenlegi állományok átalakítása, lecserélése a felújításuk helyett.
- Az erdők területét vagy területének intaktságát csökkentő, nem a jelölő erdei élőhelytípus természetvédelmi helyzetének javítását szolgáló beruházások mellőzése.
- A területen található csatornákon a vízvisszatartó műtárgyak megfelelő üzemeltetése, szükség esetén új műtárgyak kialakítása a természetes vízkészlet megtartása érdekében.
- A vízfolyások mentén a meder és a parti vegetáció jelenleginél kíméletesebb kezelése-fenntartása (kotrások, vízínövényzet irtásának, parti fák és cserjék eltávolításának stb. visszaszorítása)
- A site területére eső folyószakaszokon a jelölő folyóvízi fajok ökológiai igényeinek megfelelő állapotban kell megőrizni, az élőhely átalakítása (pl. áramlási viszonyok káros megváltoztatása mederduzzasztással, nagy mértékű mederalakítás, kanyarátvágás) kerülendő.
- A mocsárrétek, kaszálók arra alkalmas területeinek rendszeres kaszálása vagy legeltetése, kíméletes legeltetési és kaszálási módszerek kidolgozása, kaszátlan területek mozaikos kijelölése. A gyepek állapotát javító legeltetési/kaszálási rendszer fenntartása. Cél a területen mozaikosan található rétek, mocsárrétek, magassásosok mozaikjai fennmaradásának biztosítása; a gyepek teljes becserjésedésének megakadályozása. Kíméletes, kaszátlan mozaikokat és hagyásfákat is meghagyó kaszálás, és a jelölő ízeltlábú fajok érdekeit is figyelembe vevő kaszálási rend bevezetése.
- A sziki kocsordos (nagy szikibagoly élőhely) gyepeken a lepke érdekeit preferáló kaszálási rend kidolgozása.
- Szántók lehetőség szerinti gyepesítése, vagy őshonos faállományú erdősítése.

Természetvédelmi célkitűzések (SDF 6.2 Management):

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A fenti fajok vonatkozásában egyértelműen kijelenthető, hogy a tervezett beruházás egyik faj élőhelyét sem érintik, arra semmilyen befolyása sincs, sőt az egyik célja a beruházásnak az inváziós fajok (gyalogakác, zöld juhar, amerikai kőris, aranyvessző fajok, japánkeserűfűvek, akác stb.) visszaszorítása és egy termőhelynek megfelelő őshonos faállomány és cserje szint visszapótlása. Tekintettel a terület szántóföldi besorolására, továbbá a helyszínen is tapasztalt ruderalis gyomok jelenlétére, a kialakítani kívánt modulházak telepítése semmilyen természetvédelmi szempontot sem veszélyeztet. A tervezett célok inkább szolgálják a terület rehabilitációja mellett annak bemutatathatóságát és az ökológiai célok megvalósítását (természetközelség megismerését, bemutatását).

3. A terv vagy beruházás

3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása

A Szabolcs 03/18 hrsz. alatti terület a tervek szerint az Ósforrás Vallási Egyesület első hitéleti területe, szakrális központja lesz. A hitéleti elvek szerint az egyetlen természetalapú vallási tevékenység természeti környezetben képzelhető el. Elsődleges a természet természetes állapotának megőrzése, működésének elősegítése. Hitéleti ünnepeik is természeti ciklusokhoz kötöttek. Az egyesület természetvédelmi és oktatási programokat szeretne tartani szezonális szervezésben, melyeken a személyzettel együtt max. 40 fő venne részt. A programok célja az ősi tudás és a modern környezettudatosság összekapcsolása. Ezt a célt 100%-ban környezetbarát infrastruktúrával tervezik megvalósítani.

3.2. A terv vagy beruházás mérete, jelentősége, tervezett időtartama

A területen 10 darab könnyen telepíthető, 4 évszakos lakhatásra alkalmas, egyenként 4 személyes modulházat terveznek telepíteni.

A modulházakon kívül a tervek szerint 1 db WC/zuhanyzó, 1 db gépház és egy autóbeállókörül kialakításra.

3.3. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása

Az érintett földrészletek adatai:

- Szabolcs 03/18 b hrsz.-ú szántó, területe 4535 m², tulajdonosa Kiss György,
- Szabolcs 03/18 c hrsz.-ú szántó, területe 4004 m², tulajdonosa Kiss György

A helyszínrajz az előzetes vizsgálati dokumentáció részét képezi.

3.4. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása (felvonulási létesítmények, anyag-nyerőhelyek, a szállítás vagy egyéb személy- és gépjárműforgalom zavaró hatása stb.)

A kivitelezés időtartama az elképzelés szerint 10-12 napot vesz igénybe, ekkor naponta 1 db tehergépjármű érkezik a területre.

3.5. A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése

A tervezett beruházás kivitelezéséhez kapcsolódóan semmilyen létesítmény kialakítására nem kerül sor.

3.6. A terv vagy beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése

A tervezett beruházás hatásterülete az ingatlan határain belül marad.

A környék természeti képe

Magyarország területe a holarktikus flórabirodalom közép-európai flóraterületébe tartozik, ahol nagyrészt önálló flóratartományt képez, a Pannóniai flóratartományt.

A növényföldrajzi területeket a fentiek értelmében általában a rajtuk élő növényvilág, azaz a flóra hasonlósága és különbözősége alapján különítjük el és jellemezzük. A nagyobb növényföldrajzi kategóriákat magas rendszertani csoportok, pl. a flórabirodalmakat és régiókat bennszülött növénycsaládok, a flóraterületeket és tartományokat bennszülött nemzetségek, a flóravidékeket és járásokat bennszülött fajok jellemzik.

A **Pannóniai Flóratartomány** hazánk területére eső hányada öt flóravidéket ölel fel, melyből a vizsgált terület → a **Észak-Alföld flórajárás (Samicum)**:

A Szatmár-Beregi síkság az Észak-Alföld flórajárását (*Samicum*) foglalja magába, amelynek nagyobb tájegységei a szatmári Tiszahát, Erdőhát, Szamoshát és a beregi Tiszahát. A flórajárás jelentős része nem tartozik hazánk területéhez. A Felső-Tisza vidék része a jégkorszak hordalékkúpjának melynek rétegei elérik a 150-200 méter vastagságot is. A Szatmár-Beregi síkság felszínéből két vulkáni kúp emelkedik ki, Barabás térségében a riolitból felépült Tipet (179 m), és Tarpa külső területén a Nagy hegy (164 m) összeköttetést teremt a Zempléni vulkán vidéktől Nagyszőlősig, valamint Husztig.

A Szatmár-Beregi síkság évi csapadékmennyisége 650-700 mm. A térség közepes hőmérsékletingadozása 23-24 °C. A Felső-Tisza vidék folyóvizekben gazdag. Jelentős természeti értéket képvisel a Pannon-tenger üledékeinek termásvíz készlete, melynek 55-60 °C-os vize már 80-100 m mélységből is a felszínre hozható. A Tisza 235 km hosszú megyei szakaszából e térséghez 208 km tartozik. A Szatmár-Beregi síkság - jelentős részét - 225 k2 területét, 1982-ben tájvédelmi körzetté nyilvánították. A tájvédelmi körzeten belül öt országos jelentőségű természetvédelmi terület található.

A flórajárás geobotanikai nevezetessége az Alföld egyedüli tőzegmohalápja (13 ha) Csaroda környékén. Az *Eiophoro vaginato-Sphagnetum* valódi dagadólápja is kialakult a „szigorúan védett” területen (Soó, 1945).

A Beregi-síkság ősi erdőmaradványát őrzi a Dédai-erdő (40 ha), valamint a tarpai gyertyános tölgyes (32 ha). Beregdaróc határában a Nyíres-tó dagadó tőzegmohalápja (32 ha), a Beregi síkság lápi növénytársulásának iskolapéldája.

A Szatmár-Beregi síkságon, több dealpin faj található, mint a *Salix elaeagnus*, *Leucojum vernus*, *Crocus heuffelianus*, *Euphobia carpatica* (Soó, 1945).

Szatmár-Beregi Tájvédelmi Körzetet 1982-ben hozták létre a Szatmári- és a Beregi-sík területén. A mozaikos szerkezetű tájvédelmi körzet 37 település külterületén helyezkedik el, központja Fehérgyarmaton található, a terület értékeit bemutató állandó kiállítással egy helyen. 22 246 hektáron terül el, ebből 2307 hektár élvez fokozott védelmet. 1999-ben megkezdődtek a bővítés előkészületei, melynek során további kb. 25 000 hektárnyi terület kapna védeltséget.

Jellemzői

A Beregi-sík hazánk legészak-keletibb tájegysége, amelynek kialakulása összefügg a Kárpátok és az Alföld fejlődéstörténetével. Külön geológiai érdekessége a barabási Kaszonyi-hegy romvulkánja, amelyek kapcsolódik a belső-kárpáti vulkáni övezetéhez.

Az Északkeleti-Kárpátokból érkező folyók munkája volt felszínalakító tényezők és a talajképződési folyamatok fő meghatározója. A folyók az elmúlt tízezer évben gyakran változtatták folyásirányukat, így a területet nagyszámú holtág és feltöltött folyómeder tarkítja. A folyómeder és a környező ártéri síkságok természetes fejlődését megszakította a Tisza-szabályozás, amely véglegesen megváltoztatta a térség hidrológiai és ökológiai sajátosságait.

A Bereg 150-200 m vastag, folyóvízi kavicsot is tartalmazó pleisztocén üledékére 5-15 m-es, főként agyagból és iszaptól álló holocén rétegek települtek. A felszín nagyrészt fiatal öntésagyagok és öntésiszapok borítják. A sok finom iszapot és agyagot a folyók áradásaik alkalmával rakták le. A talajtakaró 96%-ban öntésanyagokon képződött hidromorf talaj.

A szatmári kistájat 1-12 m vastag holocén folyóvízi képződmények fedik. A Szamos és az országhatár közötti területen a barnaföldek az uralkodók, ezeket kisebb öntésiszap- és homokfoltok szakítják meg. A talajtakaró teljes egészében öntésanyagokon kialakult, talajvízhatás alatt álló réti és lápi talajokból áll.

A Beregi- és a Szatmári-sík mérsékelten meleg és mérsékelten hűvös éghajlati öv határán fekvő táj. A napfényellátottság évi 1.950-1.970 óra körüli. Nyáron 760-800 óra, télen 160-170 óra napsütés várható. A hőmérséklet évi és nyári félévi átlaga 9,4-9,7 °C ill. 16,5-16,5-16,8 °C. A csapadék évi összege 610-680 mm (ÉK-en 700 mm), a tenyészidőszaké 370-380 mm (ÉK-en 400 mm).

A csaknem asztalsímaságú vidéket egykor hatalmas mocsár- és lápfoltokkal átszőtt erdőtakaró borította. Ez az eredeti növénytakaró a vízrendezéseknek és mocsárlecsapolásoknak köszönhetően kisebb darabokra szakadt. Mai képe azonban – eltérően az Alföld más részeitől – még mindig igen hasonlatos a hajdanihoz. E mozaikok megőrzésére alakult 1982-ben 23136 hektáron a tájvédelmi körzet.

A Szatmár-Beregi tájon két vulkáni kúppal is találkozhatunk. Az egyik a Barabás melletti Kaszonyi-hegy, a másik a Tarpai-Nagyhegy vulkáni kúpja. A beregi tőzegmohás lápok (Bábtava, Nyíres-tó, Zsid-tó) a hazai természetvédelem kiemelt fontosságú objektumai, mivel nagyon speciális mikro-klimatikus viszonyok szükségeltettek létrejöttükhöz a magyar Alföldön. A tőzegmohás lápok között a Nyíres-tó, amely dagadóláp, unikális értéket képvisel hazánkban, mivel egész Közép-Európában ennek az élőhelynek ez a legdélebbi alföldi előfordulása. A Bockereki-erdő a benne lévő vizes élőhelyekkel, és a hozzá kapcsolódó fáslegelővel együtt szintén kiemelkedő értékű élőhelyegyüttes. A Közép-Beregi sík igen változatos és izgalmas képet nyújt az arra járóknak. A tájat a történelmi időkben főként a víz (a Tisza és mellékfolyói) formálta, majdnem teljes területét erdő borította, ami lápokkal, mocsarakkal, rétekkel mozaikolt. Alkalmazkodva a helyi adottságokhoz az emberek főként extenzív mezőgazdálkodással foglalkoztak. A 18. században azonban elkezdődött a természeti javak intenzívebb hasznosítása, melynek eredményeképp megritkultak és feldarabolódtak az erdők, a vizes élőhelyek is kisebb területre szorultak vissza. Mindezek ellenére a terület napjainkban is gazdag védendő természeti értékekben.

Növény- és állatvilág

A magosligeti Cserköz- és tarpai Téb-erdő, a Ricsei-erdő, a Garbolci-erdő a gyertyános tölgyesek világa. A szatmár-beregi erdők nevezetes tavaszi csodái a hóvirág, tavaszi tőzike, szellőrózsák, s az erdei galambvirág mellett a mocsári kockásliliom, kárpáti csillagvirág.

A Tájvédelmi Körzet vizes, nedves területein, árterein másféle erdők; puhafa ligeterdők, égeres láperdők (lábas égeresek), és ártéri dzsungelgyümölcsösök (Kisar határában) találhatók. A legutóbbi jégkorszak előtti időket az őslápok őrizték meg legjobban, mint a Bábtava Csaroda határában, vagy a Nyírjes-tó Beregdaróc határában jégkorszaki maradványnövényekkel. Az itteni tőzegmoha lápok Szatmár-Bereg európai mércével is egyedülálló értékei. A mohapárnákat ötféle tőzegmoha alkotja. Bábtava és Nyírjes-tó különlegességei még a hüvelyes gypjúsás, a kereklevelű harmatfű, a vidrafű, a tőzegeper, a tőzegpáfrány, a tőzegáfonya, a babérlevelű fűz.

A terület a Tisza, Szamos, Túr környéke értékes élővilágának ad otthont. Megtalálták itt a korábban kipusztultnak hitt pisztrángfélékhez tartozó dunai galócát is, az emlősök közül közönségesnek számít a hód és a vidra. Az árterek ligeteiben a halvány geze fészkel. A gyertyános tölgyesekben találunk kockásliliomot, a keményfa ligetekben (Dédai-erdő) keresztes viperát, hollót és darázsölyvet.

A vidék megkapó elemei tavaszi virágpompába öltözött vadkörtefáikkal a fás legelők, mint amilyen a Túrístvándi melletti Rókás-legelő, vagy az Erethegeyi -legelő Penyige és Mánd között. Tölgy és vackor mellett magyar kőrist, mezei juhart és vénic-szilt találunk még itt. A folyók árterületének gazdálkodástörténeti értéke az úgynevezett dzsungelgyümölcsös. Elvesztettnek, elfelejtettnek hitt ősi dió-, alma-, szilva-, körtefajták termőhelyei. A nemesítés fontos géntartalékai e természetes kertek.

Az egész vidékre jellemző az élő és a holt vizekben való bőség. Fő folyói a Tisza, a Szamos és a Túr. Mellettük tucatnyi hajdani patakot, még ennyi morotvát és számtalan, többé-kevésbé feltöltődött mederszakaszt találhatunk, amelyeket kalandozásaik közben az említett folyók hagytak maguk után. Az ősi holtmeder-maradványokban vészelték át az évezredek a hazánkban egyedülálló tőzegmohalápok: a Nyíres-tó, a Bábtava, a Zsid- és a Bence-tó. E lápok mindegyike fokozottan védett, kizárólag engedéllyel látogathatók! Jóval fiatalabbak az erdőkbe zárt égerlápok. Tiszta víztükrük alatt fekete, süppedő aljzatot találunk. Innen kapta a Beregi-sík vize, a Csaronda, a "fekete víz" nevet.

Honfoglaló őseink itt szinte zárt erdőket találtak, melyek bár az elmúlt századok során alaposan meggyérültek, maradványaik még sok helyen fellelhetők. A folyók közelében ártéri fűz-nyárligetek, a magasabb térszíneken tölgy-kőris-szil-ligetek tenyésznek. A vizektől távolabb találjuk a gyertyános-tölgyeseket, melyek egyikében bükk is előfordul!

A nagyobb erdőtömbökben nem számít ritkaságnak a **keresztes vipera** előfordulása. A kivágott erdők helyén keletkezett irtásréteket legelőként, kaszálóként hasznosította a helyi lakosság, és ezeken a területeken sok, gyepekhez kötődő faj is élőhelyet talált. Ilyen például a nedves réteken fészkelő, fokozottan védett költöző madarunk, a **haris**. A táj kiemelt értékének számító bennszülött rovára, a **beregi futrinka** inkább a szárazabb erdőszegélyeket kedveli. Az erdőfoltok; fás legelők, vízállások és mezőgazdasági területek színes kavalkádja eredményezi a vidék **mozaikos tájszerkezetét**. Különleges tájképi élményt adnak a **fás legelők** és a kiterjedt füves térségek. Ma már csak igen kevés helyen figyelhetjük meg a régi idők vadon nevelkedett, úgynevezett dzsungelgyümölcsőseit, amelyek természetes génbankként számos ősi fajtát őriznek.

Szabolcs

A község Szabolcs-Szatmár-Bereg m.-ben, a Tisza bal partján, Tokajtól 9 km-re ÉK-re. **L: 548 (1910), 450 (1990), 400 (2001).** Neolitikus, rézkori, bronzkori telepek; szkíta lelet, kelta és honfoglalás kori sírok; 10-11. sz.-i temető, rátelepült Árpád-kori település. **Honfoglalás kori földvár** (9-10. sz.; fase: 1092 (Zabolcz). A község Ny-i szélén álló, nagy kiterjedésű földvár a szabolcsi ispánság, majd a későbbi Szabolcs vm. központja volt. Anonymus szerint Árpád fejedelem Szabolcs nevű unokaöccse építtette, aki Árpád után vsz. maga lett a fejedelem. Építésének pontos ideje vitatott, a kutatók szerint a 950 k. időpont a legvalószínűbb. A várat a 11. sz. második felében korszerűsítették, magasságát növelték, a sáncokat megvastagították. Itt tartotta **I. (Szt.) László az 1092-es ún. szabolcsi zsinatot**, amelynek egyházi rendelkezései a király első törvénykönyveként maradtak fenn. A vár a tatárjárás (1241-12) után elveszítette hadi jelentőségét, nem használták. A 14. sz. elején Gutkeled nembeli Miklós birtokolta. A vár alatt, a Szt. Mihály-plébániatemplom körül álltak a várnépek házai. 1266 előtt a Szentemágócs nembeli Olaszi, majd a Szabolcsi család kapta adományként, s birtokolta 1380-ig. A 15. sz.-ban vámszedési jogot kapott. A mohácsi csata (1526) után részben a Semsey családé. A 16. sz.-ban nagyobb része a királyi kincstáré, és a tokaji várhoz tartozott. A 17. sz.-ban egyharmada Rákóczi-birtok. A szatmári béke (1711) után a kamaráé lett, amely 1720-ban eladta a Török, a Patay és a Szombathy családoknak, és területére ruszinokat telepítettek. A 19. sz.-ban számos nemes család (Boronkay, Dobozy, Szemere stb.) birtokolta. 1924-ig és 1940-44-ben Szabolcs vm.-hez tartozott.

Ref. templom (román, 11. sz.; részben átépítve, 18-19. sz.; a templombelső 15. sz. végi; gótikus nyíláskeretek; a szentélyben a meszelés alatt 15. sz.-i falképek; belsejében feltárt 14-17. sz.-i sírok; azonos a 14. sz.-ban említett Szűz Mária-monostorral), volt **Mudrány-kúria** (késő barokk, 18. sz. vége; gazdag mennyezetfestéssel; múz.-i kiállítóhely: iparművészeti gyűjt., al. 1980).

Szabolcs település és annak közigazgatási területe (különösen a Nyírség homokos talajú, csatornák menti vagy parlagon hagyott részei) kiemelten veszélyeztetett a **parlagfű** (*Ambrosia artemisiifolia*) és egyéb invazív özönnövények, mint például a **selyemkóró** és a **fehér akác** terjedése szempontjából.

A térség gyenge-közepes agrárpotenciállal rendelkezik. A szántók mellett jelentős a hajdani erdőségek helyén kialakított legelők területe, amelyeken az állattartás visszaszorulása miatt spontán beerdősülés figyelhető meg.

Szabolcs község (Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, Nyíregyházi járás) területi besorolása a hatályos területfejlesztési szabályozás alapján az alábbiak szerint alakul:

- **Nem tartozik a legelmaradottabbak közé:** Szabolcs község **nem szerepel** a legkritikusabb helyzetű, úgynevezett Felzárkózó Települések (FETE) 300-as listáján.
- **Kedvezményezett járási státusz:** Bár maga a kis lélekszámú falu nem kapott egyedi hátrányos vagy felzárkózó besorolást a legfrissebb 402/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint, a környező térséggel együtt fejlesztési szempontból kedvezményezettnek minősül a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet területi mutatói alapján.

Területi és adminisztratív besorolási adatok

A statisztikai és államigazgatási rendszerekben a község a következő egységekhez kapcsolódik:

- **Járási besorolás:** Nyíregyházi járás.
- **Önkormányzati rendszer:** Rakamaz várossal együtt tart fenn közös önkormányzati hivatalt (a hivatal székhelye Rakamaz).
- **Statisztikai régió (NUTS):** Észak-Alföld régió.

Gyepgazdálkodás

A KSH STADAT adatbázisa alapján 2012-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye gyepterülete 64.100 ha volt. Ennek majdnem 30 %-a rét és több mint kétharmada legelő. A gyepterületek aránya a megyében az elmúlt több mint egy évtized alatt (2000-2012) szinte alig változott, 10,6 % és 10,3 % között alakult annak ellenére, hogy az állatállomány viszont folyamatosan csökkent. Ez a megoszlási arány mindig az országos átlag fölött volt. A rétek és legelők földrajzi elterjedése nem egyenletes, mert azt a legtöbb esetben a talajviszonyok szabályozzák. Legnagyobb a legelő aránya Magyar (43,6 %), Fülöpösdaróc (33,8 %), Barabás (31,8 %), Sonkád (30,0 %), Kisszekeres (27,2 %) községekben (Kormány Gy., 2008).

A hazai gyepeket 15 gyeptáj típusba sorolhatjuk (Bölöni J. et al., 2012). Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében ezek közül 2 található: hullámtéri-, vagy nem hullámtéri üde rétek és a száraz homoki gyepek.

A gyepterületekkel kapcsolatban meg kell említeni, hogy a megyében a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet alapján lehatárolt, NATURA 2000 védettség alatt álló területek (szántó és gyepek) nagysága 78.671 ha a NATURA 2000. Az ilyen besorolás alá eső gyepek hasznosítása során be kell tartani a 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet által meghatározott előírásokat, amely ugyan többletköltséget jelent a gazdálkodók számára, de ez támogatási kérelem benyújtásával, Európai Unió forrásból kompenzációra kerül (Kondor A., 2008). Fontos hangsúlyozni, hogy a NATURA 2000 gyepterületek fenntartása természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű, ezért azok feltörése – a hasznosítási irány váltása – hatósági engedélyhez kötött, így arra nagyon korlátozottan, szinte alig van lehetőség.

A vizsgált terület élővilága

3.7. A terv vagy beruházás társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A kistérség gazdasági struktúrájában a mezőgazdaság és az arra épülő élelmiszer-feldolgozó ipar hagyományosan kiemelkedő fontosságú. A mezőgazdaság jelentősége elsősorban a vidéki életmódhoz kötődő termelési hagyományokkal és jelentősebb térségi ipari bázis kiépülésének hiányával magyarázható. A kistérség talajadottságai viszonylag alacsony aranykorona értékkel jellemezhetőek. A kedvezőtlen talajadottságok alapvetően behatárolják a termesztendő kultúrák körét és a termesztés eredményességét. A kistérség mezőgazdaságában a gyümölcsstermesztés és a szántóföldi növénytermesztés jelentik a meghatározó termelési ágakat.

A gyümölcsstermesztés döntő részaránya téli alma, azonban a térség sokkal inkább híres szilva- és dióültetvényiről. A minőségi almatermelés a magas termelési költségek és a piac bizonytalansága miatt jelenösen visszaesett a térségben, helyette az ipari almatermelés vált jellemzővé.

A szántóföldi növények vetésszerkezetén belül a termesztett fő növénykultúrát a gabonafélék, a kukorica és a növényolaj-ipari kultúrák (a napraforgó és kevés repce) jelentik. A terménystruktúrát nagyban meghatározza az állatállomány utóbbi évtizedekben bekövetkezett radikális csökkenése, melynek következtében a takarmánynövények termesztése jelentősen visszaszorult.

A családi gazdaságokban – elsősorban a kistérségen kívüli konzervipari nyersanyagigények kielégítésére – a szántóföldi zöldségtermesztés területén egyre inkább elterjed az uborka és paprikafélék termesztése.

A kistérségben az állattartás jelentősen visszaszorult az utóbbi évtizedben, jelenleg a háztáji, saját fogyasztásra történő sertés és baromfitartás jellemző. Az állatállomány létszáma,

termelési színvonala nem felel meg a kistérség adottságainak és lehetőségeinek. A jelenlegi alacsony állatlétszám kisebb részét a magán (kisüzemi) szektor tartja, ahol a termelés műszaki-higiéniai színvonala már nem teszi lehetővé minőségi termékek előállítását. A termőhelyi adottságokhoz teljesen igazodó, a gyepterületek hasznosítását biztosító kérődző állatfajok húshasznosításának extenzív körülmények közötti megvalósítása a jelenlegi válságból való kilábalás egyik lehetőségét hordozza magában.

Szabolcs községben (illetve tágabban Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében) az állattartás helyzetét és szabályozását a helyi önkormányzati rendeletek, a nemzeti jogszabályok, valamint az aktuális állategészségügyi kihívások határozzák meg.

A helyzet három fő pillérre osztható: a helyi jogi szabályozásra, a felelős állattartási programokra és a régiót érintő járványügyi helyzetre, amely jelen helyzetben nem releváns.

1. Jogi szabályozás és helyi rendeletek

- **Nincs létszámkorlátozás:** A hatályos magyar törvényekkel összhangban Szabolcs községben sem korlátozható sem a haszonállatok, sem a kedvtelésből tartott állatok száma pusztán darabszám alapján.
- **Általános szabályok:** Az állattartás alapvető feltétele, hogy az nem veszélyeztetheti az emberek és más állatok egészségét. Biztosítani kell, hogy az állatok ne juthassanak át a szomszédos ingatlanokra.
- **Közegészségügy és környezetvédelem:** Kiemelt figyelmet kell fordítani a vizek tisztaságának megőrzésére (trágyakezelés) és a tartási helyek rendszeres takarítására, fertőtlenítésére. Az állatok nem zavarhatják tartósan és szükségtelenül a lakóközösség életrendjét.

2. Felelős állattartás támogatása

A település önkormányzata aktívan támogatja a lakosságot a felelős állattartásban. Szabolcs Község Önkormányzata pályázati források bevonásával is segíti a helyi kisállattartókat.

4. A terv vagy beruházás kedvezőtlen hatásai

4.1. *A várható természeti állapotváltozás leírása a terv vagy beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében*

Ilyen hatás nem várható, tekintettel a földterület jelen helyzetére (1-7. fényképek)

4.2. *A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása, bemutató térképmellékletekkel*

Az eddig is folyamatosan történő legeltetési hasznosítás, a természeti állapot fenntartását is szolgálja, másrészt az esetleges harsis előfordulását a HNPI szakemberei folyamatosan nyomon követik, és ha szükséges, akkor időszakos tilalommal megvédik a faj élőhelyét.

4.3. *A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke*

Kedvezőtlen változások nem várhatóak, hiszen eddig sem tapasztaltak ilyen irányú negatív hatásokat a természetvédelmi kezelést ellátó HNPI szakemberei.

5. Alternatív (egyéb ésszerű) megoldások

5.1. *A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása (a térbeli kiterjedés, elhelyezkedés, nagyságrend, módszer szempontjából)*

Alternatív megoldás ez esetben nem lehetséges.

5.2. *A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása*

Alternatív megoldás ez esetben nem lehetséges.

6. A megvalósítás indokai

6.1. *A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése*

A Szabolcs 03/18 hrsz. alatti terület a tervek szerint az Ősforrás Vallási Egyesület első hitéleti területe, szakrális központja lesz. A hitéleti elvek szerint az egyetlen természetalapú vallási tevékenység természeti környezetben képzelhető el. Elsődleges a természet természetes állapotának megőrzése, működésének elősegítése. Hitéleti ünnepeik is természeti ciklusokhoz kötöttek. Az egyesület természetvédelmi és oktatási programokat szeretne tartani szezonális szervezésben, melyeken a személyzettel együtt max. 40 fő venne részt. A programok célja az ősi tudás és a modern környezettudatosság összekapcsolása.

6.2. *A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő)*

- **társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)**
- emberi egészség vagy élet védelme
- a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása
- a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

7. A kedvezőtlen hatások mérséklése

A tervezett, illetve javasolt, a terv vagy beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések

Tekintettel a fentiekre, egy ruderalis gyomokkal borított szántóföldi területen történik a beruházás megvalósítása, ezért itt nincsen kimutatható kedvezőtlen hatás, így ilyen jellegű intézkedésekre sincs szükség.

8. Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések

A tervező, illetve a beruházó által javasolt, felajánlott, a kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú kiegyenlítő intézkedések, a terület kijelölésének alapjául szolgáló, valamennyi érintett faj vagy élőhelytípus természetvédelmi helyzetére irányuló kedvezőtlen hatások vonatkozásában (például élőhelyrekonstrukció vagy -létesítés, az állomány nagyságot már korábban is kedvezőtlenül befolyásoló tényező megszüntetése, az állomány nagyságot pozitívan befolyásoló intézkedések bevezetése)

Az eddig ismertettek alapján nincs rá szükség.

A Natura 2000 területet érintő hatások megállapításának szempontjai

Az élőhelyek, fajok, illetve területek kedvező természetvédelmi helyzetének elérését vagy fenntartását befolyásoló hatások jelentőségét a terv, illetve a beruházás (a továbbiakban együtt: tevékenység) megvalósulása előtt fennálló, vagy a potenciálisan elérhető természetvédelmi helyzetre, a terület természetes megújulási képességére figyelemmel kell felmérni. Fel kell becsülni a fajok és élőhelytípusok fennmaradásához szükséges valamennyi tényezőt, ezek között különösen:

- a) a szaporodási helyet, fészkelőhelyet, dűrgőhelyet, pihenőhelyet, táplálkozóhelyet, vonulóhelyet,
- b) az egyedek állományai közötti szabad mozgás meglétét,
- c) az egyedek és élőhelyek fennmaradásához szükséges egyéb környezeti tényezők – különösen a táplálékállatok vagy -növények, talajszerkezet, vízháztartás, mikroklimatikus tényezők fennmaradását, fennállását,
- d) az állománylimitáló tényezők változásait,
- e) az emberi vagy egyéb zavarást, valamint
- f) a ragadozók állományának növekedését.

A hatások jelentőségének megállapítása során a következő szempontokat kell figyelembe venni:

A) Fajok

1. *A tevékenységgel érintett, a kijelölés alapjául szolgáló fajok egyedeinek száma, állománysűrűsége vagy az érintett terület nagysága*

Az éven belüli, éves vagy több évre kiterjedő, ciklikus vagy véletlenszerű, természetes állományingadozás mért vagy előre jelezhető mértékén túlmenő, kimutatható mennyiségi, állománysűrűségi, továbbá az elterjedés nagyságát érintő csökkenés.

A területen nem volt található, illetve kimutatható tartósan ott tartózkodó olyan természetvédelmi oltalom alatt álló és N2000-es jelölő növény- és állatfaj, amely külön szabályozást igényelne.

2. *Az egyedek vagy a terület szerepe a faj védelme tekintetében*

A tevékenységgel érintett populáció szerepe, sérülékenysége a faj szempontjából, különös tekintettel a lokális elterjedésű fajokra és alfajokra, a genetikai változékonyság lecsökkenésére, a tevékenységgel érintett állomány kapcsolatára, összekötő szerepére más állományokkal.

Nem releváns esetünkben.

3. *A faj ritkasága (helyi, regionális és ennél magasabb szinten felmérve, ideértve az európai közösségi szintet is)*

- a) A faj tevékenységgel érintett állományának relatív nagysága a faj hazai, európai közösségi, illetve világállományához képest; és
- b) A faj veszélyeztetettségi foka (IUCN Vörös Könyv veszélyeztetettségi kategóriái szerinti besorolás, közösségi vagy kiemelt közösségi jelentőség, országosan védett vagy fokozottan védett besorolás stb.)

4. *A faj szaporodási képessége (a fajra vagy a populációra jellemző dinamika alapján)*
A faj reprodukciós rátája, a peték, tojások, utódok száma egy szülőtől, a szaporodási ciklus hossza, a fiatalok túlélőképessége, az állomány egyedeinek átlagos élethossza, a tevékenység hatása a szaporodáshoz elengedhetetlenül szükséges környezeti elemekre.
5. *A tevékenység megvalósulása esetén a faj, illetve a faj élőhelyének képessége arra, hogy a célzott védelmi intézkedéseket kivéve minden egyéb beavatkozás nélkül, kizárólag a faj, illetve élőhelyének dinamikája következtében rövid időn belül visszaálljon egy olyan állapotba, amely az eredeti állapottal egyenértékű vagy jobb annál*
 - a) A faj állományának regenerálódási képessége a környező állományokból azok észrevehető csökkenése nélkül (a faj diszperziós képessége, illetve az állomány izoláltsága más állományoktól stb.), illetve az állomány belső dinamikája következtében a regenerálódás képessége;
 - b) A tevékenység hatása az állományon belüli kedvező kor- és ivareloszlásra.

B) Élőhelytípusok

1. *Az érintett terület jellemzői*
 - a) A terület nagysága, elhelyezkedése
A csatolt tulajdoni lapok alapján.
 - b) A területen található élőhelytípus(ok) természetességében bekövetkezett változások, különös tekintettel a társulásalkotó fajok összetételére.
N2000-es SPA jelölőfajok tartós jelenléte nem mutatható ki a területen.
2. *A tevékenységgel érintett terület szerepe az élőhelytípus megőrzésében*
 - a) A tevékenységgel érintett terület más Natura 2000 területekkel alkotott ökológiai hálózatának koherenciájában betöltött szerepének értékelése;
 - b) A tevékenységgel érintett terület aránya az érintett élőhelytípus összes előfordulásához képest.
Tekintettel a terület SPA jellegére itt csak táplálkozási területként van szerepe a hálózatban, továbbá a Tisza folyó, és az itteni holtág mint határ jó összekötő szerepet tölthet be az élőhelyek közt (ökológiai folyosó szerepe). A tevékenység nem érint semmilyen természeti értéket élőhelyi vonatkozásokban. A b) pont nem értelmezhető.
3. *Az élőhelytípus ritkasága*
Az élőhelytípus ritkasága helyi, regionális, európai közösségi vagy világviszonylatban, figyelembe véve veszélyeztetettségi fokát (a hazai Vörös Könyv szerinti besorolás, jelentőség vagy kiemelt jelentőség az Európai Közösség szempontjából stb.)

Nem értékelhető e tekintetben az érintett terület.

4. *Az élőhelytípus ellenálló-képessége külső behatásokkal szemben*

Az élőhelytípus képessége arra, hogy a tervezett kármérséklő intézkedéseken kívüli minden egyéb beavatkozás nélkül, kizárólag a társulásalkotó fajok, illetve az élőhelytípus ellenálló-képessége, illetve dinamikája következtében megmaradjon vagy rövid időn belül visszaálljon egy olyan állapotba, amely a tevékenység előtti állapottal egyenértékű vagy jobb annál, különös tekintettel a megújulást megakadályozó vagy megnehezítő külső tényezők meglétére (pl. özönfajok általi veszélyeztetettség, a terület izoláltsága).

Alapvetően ezen a területen hosszú ideje legeltetési állattartás volt a jellemző, a természetvédelmi szempontokat is figyelembe véve, itt csak 02-05 ÁE engedhető meg – most is ez történik – így a területe jellemző képét ez a tevékenység alakította és tartja fent mind a mai napig. A legeltetés során külön figyelmet kell fordítani a cserjésedés megakadályozására, ami egyben természetvédelmi érdek is.

5. Társulásalkotó és az élőhelytípusra jellemző tipikus fajok tekintetében az 1-4. pontok mellett az A) pontban felsorolt szempontokat is figyelembe kell venni.

Nincs ilyen élőhelytípus, és jelző fajok sem jellemzik tartósan a területet, csak, mint átvonulók illetve táplálkozási területként jellemezhető inkább. A hármas előfordulása is inkább csak, mint potenciálisan lehetséges élőhelyként vehető figyelembe. Természetesen ezt a fajt fokozott figyelemmel követi nyomon a természetvédelmi kezelő, és ha szükséges, akkor időbeli korlátozásokkal élnek, melyet a gazdálkodó mindig be kell hogy tartson.

C) A területek koherenciája

A tevékenységgel érintett terület más Natura 2000 területekkel alkotott ökológiai hálózatának koherenciájában betöltött szerepének értékelése, a terület kijelölésének alapjául szolgáló fajokra, élőhelytípusokra irányuló hatásoknak az A) és B) pontban felsorolt szempontok szerinti figyelembevételével.

A terület koherenciáját maga az Tisza folyó és a holtág biztosítja, jelölő fajok jelenléte tartósan nem mutatható ki, csak, mint táplálkozó terület jelenik meg olyan fajok számára melyek kötődnek a jelenlegi hasznosításhoz.

2. melléklet: A vizsgált terület bejárásakor (2026. július) látott növényfajok listája

<i>Acer negundo</i>	zöld juhar
<i>Calamagrostis epigeios</i>	siskanád
<i>Chelidonium majus</i>	vérehulló fecskefű
<i>Chenopodium</i> spp.	libatopfajok
<i>Conyza canadensis</i>	betyárkóró
<i>Dactylis glomerata</i>	csomós ebír
<i>Daucus carota</i>	vadmurok
<i>Elymus repens</i>	közönséges tarackbúza
<i>Galium aparine</i>	ragadós galaj
<i>Plantago lanceolata</i>	lándzsás útifű
<i>Poa angustifolia</i>	keskenylevelű perje
<i>Robinia pseudo-acacia</i>	akác
<i>Rumex</i> spp.	sóska
<i>Sambucus nigra</i>	fekete bodza
<i>Setaria verticillata</i>	ragadós muhar
<i>Stellaria media</i>	tyúkhúr
<i>Urtica dioica</i>	nagy csalán
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	pásztortáska
<i>Poa annua</i>	nyári perje
<i>Setaria pumila</i>	fakó muhar
<i>Taraxacum officinale</i>	pongyola pitypang v. gyermekláncfű

2. melléklet: A vizsgált terület bejárásakor (2026. július) látott állatfajok listája

<i>Lacerta agilis</i>	fürge gyík
<i>Carduelis carduelis</i>	tengelic
<i>Delichon urbicum</i>	molnárfecske
<i>Athene noctua</i>	kuvik
<i>Passer domesticus</i>	házi veréb
<i>Circus aeruginosus</i>	barna rétihéja
<i>Ciconia ciconia</i>	fehérgólya
<i>Lanius excubitor</i>	nagy őrgébics
<i>Pica pica</i>	szarka
<i>Corvus cornix</i>	dolmányos varjú

3. melléklet: Felhasznált irodalom

- FEKETE G. – VARGA Z. (szerk.) (2006): Magyarország tájainak növényzete és állatvilága. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest
- HARASZTHY L. (1984) (szerk.): *Magyarország fészkelő madarai*. – Natura. Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat, Budapest-Dabas, 246 pp.
- KARÁTSZON D. (szerk.) (2000): Magyarország földje – Pannon Enciklopédia. Kertek 2000 Könyvkiadó, Budapest
- KöM (2001): A Környezetvédelmi Miniszter 13/2001. V. 9 KöM rendelete: A védett és fokozottan védett növény-és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény-és állatfajok közzétételéről. – *Magyar Közlöny*, **53**: 3446–3511.
- KIRÁLY G. – MOLNÁR ZS. – BÖLÖNI J. – CSIKY J. – VOJTKÓ A. (szerk.) (2008): Magyarország földrajzi kistájainak növényzete. MTA ÖBKI, Vácrátót
- SIMON T. (2004): A magyarországi edényes flóra határozója. Harasztok – virágos növények. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. pp.845
- TIR – Természetvédelmi információs rendszer (<http://geo.kvvm.hu/tir/>)
[www. természetvedelem.hu](http://www.természetvedelem.hu)

Mellékletek:

